

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 425-1909)

Originalt emne

Embedsmænd, Kommunale

Embedsmænd, Kommunale/Embedsmænd i Almindelighed

Uddrag fra byrådsmødet den 20. januar 1910 - side 6

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 425-1909)

Fra Byraadsmedlemmerne Magnus Nielsen og Mikael Johansen forelaa følgende Indstilling om, at det fremtidig stilles som Vilkaar ved Ansættelse af kommunale Embeds- og Bestillingsmænd, at den ansatte har Bopæl i Kommunen.

"Det gøres fremtidig til et udtrykkeligt Vilkaar for at blive ansat som Embeds- eller Bestillingsmand under Aarhus Kommune, at vedkommende har, eller indenfor et nærmere fastsat Tidsrum tager, fast Bopæl paa Kommunens Grund, for sig selv og sin Husstand, og vedvarende forbliver boende der, saa længe vedkommende forbliver i Kommunens Tjeneste.

Fremtidig vil der endvidere ved Forfremmelse blive taget Hensyn til, om vedkommende har, eller har forpligtet sig til inden 1. Januar 1911 at tage, fast Bopæl for sig og sin Husstand paa Kommunens Grund.

Naar særlige Omstændigheder maatte tale derfor, kan Byraadet for hvert enkelt Tilfælde vedtage, at der for dette Tilfælde ved Forfremmelse intet Hensyn skal tages til, om vedkommende har fast Bopæl udenfor Kommunens Grund.

Enhver Embeds- og Bestillingsmand har Ret til at erhverve Byraadets Resolution for, om der for hans Vedkommende foreligger saadanne særlige Omstændigheder.

Tilsvarende Bestemmelser vil være at bringe i Anvendelse overfor Arbejdere, der har erhvervet sig Ret til Løn under Sygdom, samt er under Kommunens Lønregulativ. 4

Magnus Nielsen erindrede om, at Udtalser i den Retning, som Forslaget antydede, i sin Tid havde vundet Bifald i Raadet. Han gennemgik derefter Forslaget og udtalte, idet han anbefalede dette, at han ikke kunde tænke sig, at det kunde finde nogen Modstand, da det syntes indlysende, at man burde være med til at bære Pligterne der, hvor man tjente sit Brød.

Mikael Johansen oplyste, at Forslaget var i Overensstemmelse med de af Københavns Borgerrepræsentation med stort Flertal vedtagne og af Ministeriet godkendte Bestemmelser dog med Undtagelse af det, som de lokale Forhold medførte. Forslaget gjaldt kun for fremtidige Ansættelser og Forfremmelser. Der var allerede nu ikke saa faa af Kommunens Folk, der boede udenfor Byens Grænse, hvorved de ikke alene unddrog sig Skatten til den By, hvor de tjente deres Brød, men ogsaa skadede denne ved ikke at købe deres Varer i den eller leje Boliger paa dens Grund. Det kunde maaske nok siges, at Lærerne og Lærerinderne ikke var kommunale Embedsmænd, men da Ministeriet havde forlangt dem ind under Bestemmelserne i København, var det vel ogsaa rigtigst at finde en Form, hvorefter man kunde faa dem med her, da det nok særligt skulde være dem, der boede udenfor Grænserne her. Han havde intet imod at lade Sagen gaa i Udvalg, men vilde dog sætte Pris paa, om det kunde fremmes saaledes, at det kunde træde i Kraft til 1. April.

Simonsen kunde ikke se noget urimeligt i, at der blev stillet et saadant Krav til Kommunens Folk. Maaske vilde man sige, at det ikke var frisindet at træffe en saadan Ordning, og maaske vilde man ogsaa faa Udtalelser om Stavnbaand at høre, men som Forholdene var, kunde han ikke finde noget urimeligt i, at man vedtog saadanne Bestemmelser. Enhver Fordring til Beboelsesforhold kunde nu tilfredsstilles indenfor Byens Grænser, saa Byens Embedsmænd kunde ikke have anden Grund til at flytte udenfor Byens Grænse end den, at de derved kunde spare noget i Skat, og derfor var det rigtigt at forlange, at de Folk, der havde deres direkte Indtægt af Kommunen, ogsaa kom med til at bære dennes Byrder. Den eneste Betænkelighed skulde være, om der skulde blive fortsat Boligmangel, hvad der dog næppe var Frygt for, men skulde det vise sig, aabnede Forslaget jo ogsaa Mulighed for Dispensation. Med Hensyn til Lærerne var Forholdet forskelligt fra København, men desuagtet burde der gøres et Forsøg paa at faa dem med under Bestemmelserne. Han

skulde anbefale, at Forslaget henvistes til nærmere Undersøgelse i et Udvalg.

Formanden vilde gerne tage det Forbehold, at et Udvalg, vel nærmest Budgetudvalget, overvejede Forslaget, ogsaa fordi dette, hvis det vedtoges, vilde blive et Tillæg til den kommunale Vedtægt. Han tvivlede ikke om, at Forslaget vilde blive vedtaget, men vilde dog forinden lette sin Samvittighed ved at udtale, at han ikke kunde se andet, end at Forslaget var baade ufrisindet og inhumant og vilde virke som et Indgreb paa den personlige Frihed, endda et ret overflødigt Indgreb.

Indvendinger om, at Folkjokundelade

være at søge, passede ikke ganske, da de fleste søgende næppe tænkte synderligt over de Vilkaar, der knyttede sig til den Stilling, de søgte. For

ham stod det som meget rigtig at paalægge et

saadant Stavnbaand, selv om der kunde peges paa Dispensationsbestemmelsen, for ofte var Forholdet dog det, at en Familie flyttede udenfor af hygiejniske Hensyn, selv om der ikke kunde paavises nogen bestemt kronisk Sygdom. Hele Sagen betød desuden ikke ret meget, navnlig nu da man stod over for en Ændring af den kommunale Skattelov, der tilsigtede at afhjælpe det Forhold, man nu vilde til Livs. Det afgørende var imidlertid, at Forslaget var inhumant og ufrisindet. Særlig Forslagets anden Bestemmelse, der vilde virke som en Tvang til at flytte ind i Byen, og som føjede et nyt Vilkaar til fordealt ansatte, syntes ham

særlig uheldig.

Mikael Johansen troede ikke, nogen kunde tænke sig, at en Mand med kommunal Ansættelse vilde bosætte sig udenfor den Kommune, han havde tigget og tryglet for at faa Ansættelse i. At Forslaget skulde være ufrisindet, kunde han ikke se. Aarhus havde nu saa stor Udstrækning, at man nok kunde faa frisk Luft uden at flytte udenfor Byens Grund.

Formanden skulde gerne indrømme, at der paahvilede Funktionærerne en moralsk Forpligtelse til at bo i Byen, men det var da ogsaa særlig Bestemmelsen om at flytte ind, hvis man ønskede Forfremmelse, han havde fremdraget som særlig uheldig.

Mousten anbefalede at sende Sagen til et Udvalg. For Øjeblikket havde Sagen næppe ret meget at sige, og Kommunen opnaaede ikke synderlig ved at gennemføre Bestemmelsen. Det kunde Udvalget imidlertid undersøge; viste det sig ikke at være ret meget, syntes han,

man skulde vente, til man saa, hvorledes det gik med Skattelovene. Maaske kunde det ved Forhandling med Skoledirektion og Ministerium blive muligt at faa Lærerne med ind under Bestemmelsen.

Laursen var ikke i Tvivl om, at Københavns Embeds- og Bestillingsmænd i langt højere Grad boede udenfor Bygrænsen end Funktionærene her, saa Spørgsmaalet havde sikkert større Rækkevidde der end her. Han ønskede, at Udvalget skulde faa oplyst, hvor stor Ansættelsessummen var for de kommunale Embedsmænd, som Talen var om, i Forhold til samtlige kommunale Funktionærer, og hvor mange der i Øjeblikket benyttede den Frihed, de havde, til at bo udenfor Kommunen. Han forstod iøvrigt ikke, at nogen kommunal Embedsmand vilde flygte fra de kommunale Byrder, da det maatte være en Æressag at være med til at bære dem. Hvad Forslaget end blev til, vilde denne Følelse sikkert ogsaa brede sig, og det var jo dog det bedste, om Forholdet kunde ordnes ad Frivillighedens Vej.

Simonsen syntes, det var at gaa lidt for vidt at frakende en Frisind, fordi man støttede dette Forslag. Frihed var godt, men der skulde være Maade med alting, og til Frihed skulde der være knyttet Ansvar. Lovgivningen havde lavet Skattelove, der beskyttede Rigmændene, men desuagtet flyttede disse udenfor Kommunen, og Bestillingsmændene gjorde Tegn i samme Retning. Det var rigtigt, at Udvalget undersøgte, hvad det drejede sig om. Meget var det vel ikke i Øjeblikket, men netop derfor var den rette Tid inde til at træffe Foranstaltninger, der kunde hindre en større Udflytning. Lønsatserne var ansat under den Forudsætning, at Funktionærene skulde være med til at bære Kommunens Byrder. Forslaget skulde ikke have tilbagevirkende Kraft; kun hvis vedkommende ønskede Forfremmelse, maatte han flytte ind, og Forfremmelse var jo aldrig lovet nogen. Skattelovsændringen skulde man ikke vente sig for meget af.

Formanden fandt det interessant at høre, at Hr. Simonsen kun kendte Frihed med Maade. Det andet Punkt i Forslaget havde jo tilbagevirkende Kraft.

Christensen havde intet imod, at der blev nedsat et Udvalg, skønt han ikke troede, Sagen havde større Betydning for Øjeblikket. Naar det blev fremhævet, at Byen bød gode Beboelsesforhold, var det rigtigt nok, men kun for Folk med ret store Indtægter. Man skulde derfor være varsom med at nægte de lavtlønnede Funktionærer, der holdt af at bo paa Landet, denne Frihed. Hvis Ændringen af den mellemkommunale Beskatning gik i den Retning, man ønskede, var der ikke stor Fare ved at lade Funktionærene bo, hvor de vilde. I København var Forholdene helt anderledes end her. Han henstillede til Udvalget i hvert

Fald ikke fuldstændig at afskære de lavtlønnede Funktionærer fra at bo paa Landet.

Jakob Jensen fandt Tidspunktet til at drage Sagen frem paa meget heldig, da man dermed atter konstaterede, hvor utilfredsstillende Skattelovene var. Han vilde derfor hilse Forslaget velkomment, skønt han godt kunde tænke sig, at den mellemkommunale Beskatning blev saaledes, at det kunde falde bort igen. Det var sikkert rigtigt nok, at Forslaget nu kun drejede sig om enkelte, men Faren skulde nok komme i højere Grad, naar man saa den ny Skatteprocent. Medregnet Lærerne var Antallet af de kommunale Funktionærer oppe paa en 300, saa hvis blot de halve flyttede udenfor, fik Sagen stor Betydning. Naar der taltes om Frisind, skulde han bemærke, at de, der ikke var Embedsmænd, skyldte dog ogsaa at lave det saaledes, at de selv kunde leve. Efter Statistikken var ingen anden By i Landet saa sund at bo i som Aarhus. Han anbefalede, at Sagen overgaves til Budgetudvalget.

Magnus Nielsen havde ønsket Forslaget frem nu for ikke at komme for sent med det, da det meget godt kunde være, at Folk af Frygt for de store Skatter kunde flytte ud. Der var Plads nok indenfor Bygrænsen, og de, der flyttede ud, havde kun til Hensigt at unddrage sig Skatten; men ved denne Udflytning tabte ikke alene Byen et Skattebeløb, men hele Næringslivet led Skade. Han kunde ikke indse, hvortil de af Hr. Laursen omtalte store Undersøgelser skulde tjene.

Laursen havde den Overbevisning, at Folk med jævne Indtægter absolut intet tjente ved at flytte udenfor Byen. Han troede ikke, det vilde blive let at sætte nogen Grænse i Indtægt med Hensyn til Forslaget.

Mikael Johansen vidste vel, at der ingen Fare var for Øjeblikket, men Hensigten var jo ogsaa at forebygge Faren. Han takkede for den Modtagelse, Forslaget havde faaet, og bemærkede, at Tiden netop var heldig valgt, fordi Sagen i Øjeblikket ikke drejede sig om ret meget.

Samuelson var glad ved, at Spørgsmaalet var kommet frem, og troede, at alene Diskussionen vilde gøre sin Nytte. Det var unaturligt at tænke sig, at de kommunale Embedsmænd skulde danne Skattely udenfor Byen, da de selvfølgelig burde være med til at bære Byrderne der, hvor de tjente deres Løn. For Resten syntes han, at Forslaget tog meget Hensyn til de alt ansatte; vilde disse forfremmes, var det meget naturligt, at de maatte flytte ind.

Jakob Jensen var enig med Hr. Laursen i, at Folk med jævne Indtægter ingen Fortjeneste

havde ved at flytte udenfor Byen, snarere kostede det Penge for dem. Men Tendensen til at flytte ud var alligevel til Stede, og derfor maatte der lovgives i Tide.

Christensen mente, at man frygtede en Fare, der ikke var til Stede og heller ikke kom. Den største Skade laa i, at de store Skatteydere flyttede ud. Det var en Kendsgerning, at Huslejen var blevet skruet op, og at man havde haft Boligmangel de sidste Aar, og derfor var det saa meget mere forkasteligt at forbyde Folk at flytte ud. Han anbefalede atter, at man tog noget Hensyn til de lavestlønnede.

Mikael Johansen paastod, at der ingen Boligmangel var, og at Huslejen ikke var blevet skruet op. For de Folk, der elskede at bo paa Landet, havde Byen jo indrettet billige Villakvarterer.

Christensen hævdede, at der sidste Flyttedag var Mangel paa smaa Lejligheder, og at dette var erkendt af Grundejerforeningens Kontor. Det vilde være heldigt, om man fik et billigt Villakvarter Syd for Byen ligesom Kvarteret ved Artillerikasernen.

Jakob Jensen oplyste, at Jorden ved Magdalenemøllen kun kostede 2 Kr. 25 Øre pr. kv Alen, og at denne Pris, da Vand-, Kloak- og Gasledning var medregnet, var billigere end i Kongsvang.

Formanden var bange for, at man, hvis hver Kommune vilde begynde at lave egne Love, snart fik for meget af Lov og for lidt af Frihed.

Forslaget overgik til Budgetudvalgets Erklæring.